

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca
1.2. Facultatea /Departamentul	Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Istorie Medievală, Premodernă și Istoria Artei
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii/Calificarea	Istorie

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Introducere în istoria medie universală/Introduction to Medieval World History						
2.2. Titularul activităților de curs	Prof. univ. dr. Maria Crăciun Conf. univ. dr. Carmen Florea						
2.3. Titularul activităților de seminar sau laborator	Conf. univ. dr. Carmen Florea Lect. univ. dr. Elena Firea						
2.4. Anul de studiu	1	2.5. Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare ¹	E	2.7. Regimul disciplinei ²	DF

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Nr. de ore pe săptămână	6	Din care 3.2. curs	3	Din care 3.3. seminar/ laborator	3
3.4. Total ore din planul de învățământ	84	Din care 3.5. curs	42	Din care 3.6. seminar/ laborator	42
Distribuția fondului de timp					Ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					25
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					24
Pregătire seminarii/teme, referate, portofolii și eseuri					30
Tutoriat și consultații					3
Examinări					6

¹ Tipul de evaluare: E – examen, VP – verificare pe parcurs, C - colocviu

² Regimul disciplinei: **OB** - obligatorie, **OP** - opțională, **F**- facultativă

Alte activități:	3
3.7. Total ore studiu individual	91
3.8. Total ore pe semestru	175
3.9. Numărul de credite	7

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Aparatură tehnică necesară prezentărilor PP/conexiune Internet
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Aparatură tehnică necesară prezentărilor PP/conexiune Internet

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	• Spirit critic și analitic în raport cu problematica specifică istoriei evului mediu • Familiarizarea cu principalele categorii de documente utilizate pentru reconstituirea istoriei medievale • Cunoașterea literaturii istorice secundare/familiarizarea cu principalele contribuții istoriografice referitoare la studiul evului mediu
Competențe Transversale	• identificarea și selecția critică a informației din surse primare și literatura de specialitate • capacitatea de analiză • dezvoltarea abilităților de comunicare academică (oral și scris) • etica profesională și a cercetării științifice

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general al disciplinei	Familiarizarea cu procesele istorice caracteristice lumii medievale (sec. V - XVII)
7.2. Obiective specifice	• formarea gândirii critice • definirea și discutarea unor concepte • integrarea documentului în narațiunea istorică • capacitatea de a surprinde transformările și continuitățile societății medievale în durata lungă

8. Conținuturi

Curs	Metode didactice
1. Introducere în studiul evului mediu occidental: terminologie, cronologie, izvoare istorice, dezbateri istoriografice. (3 h)	Prelegere/dezbateri/exerciții la curs
2. Forme de guvernare în Europa evului mediu timpuriu - regalitatea. Experimentul imperial/modalități de revitalizare a ideii imperiale. (3 h)	Prelegere/dezbateri/Studii de caz
3. Economia și societatea în Europa occidentală (500-1000). Acumularea și distribuirea bogăției. Creșterea demografică - inegalități și constante în Europa occidentală. Categoriile sociale. (3 h)	Prelegere/dezbaterea/analiza surselor primare
4. Evul mediu matur (1000-1300) - transformări și continuități. Dimensiunea politică. Dinastii conducătoare în spațiul englez și francez. Specificitate dinastică la periferia Europei occidentale (Peninsula Scandinavă, Europa Est-Centrală). (3 h)	Prelegere/dezbateri/studii de caz
5. Reforma papală și constituirea monarhiei papale. Noul orizont al vieții religioase - normă și practică (3 h)	Prelegere/dezbateri/analiza surselor primare
6. Structuri sociale în perioada evului mediu dezvoltat. Ierarhia socială și dinamica schimbării. (3 h)	Prelegere/dezbateri/studii de caz
7. Renașterea urbană (sec. XI - XIV). Expansiunea relațiilor comerciale, formarea și dezvoltarea orașelor. Sistemul de guvernare urban. (3 h)	Prelegere/dezbateri/studii de caz
8. Forme de guvernare în Evul Mediu Târziu și Epoca Modernă Timpurie. Monarhia. Ideea Monarhului despre propriul său rol: proiecții; Exercițierea autorității și dinamica puterii: relații cu autoritățile; Exercițierea charismei: relații cu supușii. (3 h)	Prelegerea/analiza surselor textuale și vizuale/dezbateri
9. Instituțiile guvernării. Curtea. Consiliul regal. Adunările reprezentative. (3 h)	Prelegere/dezbateri/ analiza surselor textuale și vizuale
10. Economia și societatea în Evul Mediu Târziu (secolele XIV-XVI/XVII). Dinamica socială în spațiul urban (elita urbană, artizanii, femeile). Dinamica socială în mediul rural (nobilimea, țărănimea). Imaginea de sine, percepții, aspirații, transformări. (3 h)	Prelegere/dezbateri/studii de caz
11. Biserica, viața religioasă și cultura în evul mediu târziu (secolele XIV-XVII). Instituția Bisericii în evul mediu târziu (papalitatea, episcopatul, parohia, mănăstirea, conventul). Viața religioasă în evul mediu târziu (misiunea, pelerinajul, procesiunea). Identitatea spirituală. (3 h)	Prelegere/dezbateri/studii de caz
12. Renașterea și Reforma (secolele XIV-XVII). Renașterea (Italia și Țările de Jos). Reforma și autoritatea politică (Imperiul și orașul; Monarhiile - comparație între Anglia, Franța, Scoția; stările – Europa centrală). Confesionalizarea. (3 h)	Prelegere/dezbateri/studii de caz

13. Europa epocii moderne timpurii: o societate reformată? Diseminarea ideilor evanghelice - tiparul. Diseminarea ideilor evanghelice – muzica și imaginea. Reformarea și confesionalizarea parohiilor. (3 h)	Prelegere/dezbateri/studii de caz
14. Toleranță și represiune în context global: secolele XIV-XVII. Confruntare și coabitare (Franța și Țările de Jos). Expulzare și convertire (Peninsula Iberică și Imperiul Otoman). Creștinismul și darul civilizației (America latină, India și Africa). (3 h)	Prelegere/dezbateri/studii de caz

Bibliografie

Robert Bartlett, *The Making of Europe. Conquest, Colonization and Cultural Change, 950-1350*, Princeton: Princeton University Press, 1993

Hans Belting, *The Image and Its Public in the Middle Ages. Form and Function of Early Paintings of the Passion*, New Rochelle, New York: Aristide D. Caratzas, 1981

Elizabeth Eisenstein, *The Printing Press as an Agent of Change*, Cambridge: Cambridge University Press, 1980

E.H. Gombrich, *The Uses of Images. Studies in the Social Function of Art and Visual Communication*, London: Phaidon Press, 1999, capitolul 11 'What Art Tells Us', pp. 262-271

Christopher Haigh, *Elizabeth I. Profiles in Power*, Harlow: Pearson Education Limited, 1998

Peter Humfrey, *The Altarpiece in Renaissance Venice*, New Haven and London: Yale University Press, 1993, capitolul 2 'Purposes and Uses', pp. 57-86; capitolul 3 'Donors', pp. 87-136

Jacques Le Goff (coord.), *Omul medieval*, Iași: Polirom, 1999

Sara Nalle, *God in La Mancha. Religion, Reform and the People of Cuenca 1500-1550*, Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 1992

David Nicholas, *The Evolution of the Medieval World: Society, Government and Thought in Europe 312-1500*, Harlow: Longman, 1992

David Nicholas, *The Transformation of Europe 1300-1600*, New York: Oxford University Press, 1999, 'Of Nations and States: The Institutions of Government' pp. 53-84. 'The Renaissance State' pp. 217-258

Bodo Nischan, *Prince, People and Confession. The Second Reformation in Brandenburg*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1994

Sheilagh Ogilvie, *A Bitter Living: Women, Markets and Social Capital in Early Modern Germany*, Oxford: Oxford University Press, 2003

Andrew Pettegree, *Reformation and the Culture of Persuasion*, Cambridge: Cambridge University Press, 2005

Henri Pirenne, *Orașele evului mediu*, Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2000

Ronnie Po-chia Hsia, *A Companion to Early Modern Catholic Global Missions* (Leyden: Brill, 2018)

Susan Reynolds, *Kingdoms and Communities in Western Europe 900-1300*, Second edition, Oxford: Clarendon Press, 1997

Heinz Schilling, 'Confessional Europe', în Thomas A. Brady, Heiko A. Oberman, James D. Tracy (eds), *Handbook of European History 1400-1600. Late Middle Ages, Renaissance and Reformation, volume II Visions, Programs and Outcomes*, Grand Rapids Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 1995, pp. 641-682

Robert Scribner, *For the Sake of Simple Folk. Popular Propaganda for the German Reformation*, Oxford: University Press, 1981

The New Cambridge Medieval History, Volume V c. 1198-1300, edited by David Abulafia, Cambridge: Cambridge University Press, 2008

André Vauchez, *Spiritualitatea evului mediu occidental: secolele VIII-XII*, București: Editura Meridiane, 1994
 Chris Wickham, *Medieval Europe*, New Haven/London: Yale University Press, 2016
 Wim Blockmans and Peter Hoppenbrouwers, *Introduction to Medieval Europe 300-1500*, Fourth edition, London-New York: Routledge, 2023

Seminar	Metode didactice
1. Seminar introductiv. Prăbușirea Imperiului Roman de Apus și nașterea Europei medievale. Noii protagoniști - populațiile primului și celui de-al doilea val migrator. Caracteristicile civilizației barbare/germanice.	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare
2. Structuri politice: regatele barbare; cauzele succesului celei de-a doua generații de regate barbare (exemplul franc merovingian și exemplul anglo-saxon).	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP
3. Formarea Imperiului carolingian - expansiune, structurile guvernării, ideologia imperială. Renașterea carolingiană. (3 h)	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP
4. Categoriile sociale: societatea feudală/relațiile de vasalitate. Ritualul simbolic al vasalității.	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP
5. Instituții ecleziastice în Europa Occidentală înainte de anul 1000: episcopatul, papalitatea, ordinele monastice (benedictini, clunisieni, cistercieni).	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP
6. Artă și societatea în evul mediu timpuriu și evul mediu dezvoltat - romanic și gotic. Literatura cavalerescă. (3 h)	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP
7. (Re)configurarea politică - Europa după anul 1000. Scandinavia, Iberia și Europa Central-Răsăriteană. Studiu de caz: dinastia angevină.	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP
8. Viața religioasă în evul mediu dezvoltat. Ordinele mendicante. Ereziile lumii medievale.	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP
9. Universitatea și orașul: idealul corporatist al evului mediu.	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP
10. Renașterea evului mediu târziu - modelele explicative ale unui fenomen european. Umanismul. Inovația în pictură, sculptură, arhitectură.	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP

11. Reforma religioasă: reformatori, doctrine, propagare. Reforma și Contrareforma catolică. Studiu de caz: Europa Central-Răsăriteană.	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP
12. Structuri familiale în evul mediu. Femei și copii în evul mediu masculin.	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP
13. Marginalitatea medievală între respingere și integrare.	- discutarea bibliografiei - munca în echipă - analiza surselor primare - prezentări PP

Bibliografie

a) Literatură de specialitate:

Pierre Riché, Philippe Le Maître, *Invaziile barbare* (București: Ed. Corint, 2000), Cap. II. „Marile invazii”, pp. 51-83

Patrick J. Geary, *Merovingienii. Europa înainte de Carol cel Mare* (Târgoviște: Ed. Cetatea de Scaun, 2009), Cap. „Lumea barbară până în secolul al VI-lea”, pp. 55-94.

Guy Halsall, „The Barbarian Invasions” in *The New Cambridge Medieval History, c. 500-c. 700*, volume I, edited by Paul Fouracre (Cambridge: Cambridge University Press, 2008), pp. 35-56

Peter Brown, *Întemeierea creștinismului occidental. Triumf și diversitate. 200-1000 d. Cr.* (Iași, București: Ed. Polirom, 2002), Cap. 1, „Legile țărilor”, pp. 17-29 și Cap. 5 „La hotare: Noricum, Irlanda, Franca”, pp. 80-94.

Marc Bloch, *Societatea feudală*, vol. I (Cluj: Ed. Dacia, 1996), Capitolul I „Musulmanii și ungurii” pp. 26-37 și Capitolul II „Normanzii” pp. 38-60.

Jacques Le Goff, *Civilizația Occidentului medieval* (București: Ed. Științifică, 1970) capitolul III „Formarea creștinătății” pp. 110-161 și capitolul V „Lumini în noapte (sec. V-IX)” pp. 167-188.

Simon Coupland, Janet Nelson, „The Vikings on the Continent”, *History Today*, (1988): 12-19

Karl Ferninand Werner, *Istoria Franței*, Vol. 1 *Originile* (București: Ed. Teora, 2000), Cap. XII „Clovis”, p. 284-315.

Patrick J. Geary, *Merovingienii. Europa înainte de Carol cel Mare* (Târgoviște: Ed. Cetatea de Scaun, 2009), Cap. „Romani și franci în regatul lui Clovis”, pp. 95-137.

Pierre Riché, *Europa barbară din 476 până în 774* (București: Ed. Corint, 2003), Partea a II-a, Cap II, „Galia merovingiană în secolul al VI-lea” p. 57-71 și Cap. IV din partea a III-a, „Insulele britanice în secolul al VII-lea”, p. 123-135.

Simon Coates, „Scissors or Sword? The Symbolism of a Medieval Haircut”, *History Today*, 49 (1999): 7-13

Karl Ferninand Werner, *Istoria Franței*, Vol. 1 *Originile* (București: Ed. Teora, 2000), Cap. XIV „De la Pepin la Carol cel Mare”, p. 374-407.

Josef Fleckenstein, *Istoria Germaniei*, vol. I, Partea I, Cap. V „Dezvoltarea și organizarea stăpânirii”, p. 82-103 și Cap. VI „Imperiul lui Carol cel Mare și unitatea europeană”, p. 103-116; Partea a II-a, Cap. I „Decăderea marelui stat carolingian și consolidarea statul est-franc-german”, p. 139-155 și Cap. IV „Reînnoirea imperiului. Regalitatea imperială a lui Otto cel Mare”, p. 185-194.

Marc Bloch, *Societatea feudală. Clasele și cârmuirea oamenilor* vol. II (Cluj-Napoca: Ed. Dacia, 1998), Cartea a II-a, Cap. II „Puterile tradiționale: regalitate și imperiu”, p. 113-131.

Marc Bloch, *Societatea feudală*, vol. I (Cluj: Ed. Dacia, 1996), Partea a II-a „Legăturile de la om la om”, Cartea a II-a „Vasalitatea și fieful” pp. 161- 250.

Jacques Le Goff, *Pentru un alt ev mediu*, vol. II (București: Ed. Meridiane, 1996), capitolul: „Ritualul simbolic al vasalității” pp. 175-253.

Georges Duby, *Arta și societatea 980-1420* (București: Ed. Meridiane, 1987), vol. I, capitolul III „Călugării” și capitolul IV „Pragul” pp. 113-168.

André Vauchez, „Omul medieval în căutarea lui Dumnezeu. Formele și conținutul experienței religioase”, în *Spiritualitatea Evului Mediu occidental. Secolele VIII-XII* (București: Editura Meridiane, 1994), pp. 135-153

Kenneth Pennington, *Papa și episcopii. Monarhia pontificală în secolele al XII-lea și al XIII-lea*. Cluj-Napoca: Ed. Mega, 2023, Cap. 2 „Deplinătatea puterii pontificale, p. 63-96.

Jacques Rossiaud, „Orășeanul” în Jacques Le Goff (coord.), *Omul medieval* (Iași: Polirom, 1999), pp. 129-165.

Jacques Verger, *Universitățile în Evul Mediu* (Iași, București: Ed. Polirom, 2019), pp. 35-91.

David Abulafia, *The Kingdom of Sicily under the Hohenstaufens and Angevins*, in *The New Cambridge Medieval History*, vol. V c. 1198-1300, Cambridge. Cambridge University Press, 2008, pp. 497-525.

Marie-Madeleine de Cevins, *Les princesses angevins. Femme, identité et patrimoine dynastique (Anjou, Hongrie, Italie méridionale, Provence, XIIIe-XVIe s.)*, Rome, *Mélanges de l'École Française de Rome - Moyen Âge* n°129-2 (2017), p. 263-410

Christiane Klapisch-Zuber, „Femeile și familia”, în vol. *Omul medieval* coordonat de Jacques Le Goff (Iași: Ed. Polirom, 1990), p. 261-284.

Bronislaw Geremek, „Marginalul”, în vol. *Omul medieval*, Jacques le Goff (ed.), Iași, Ed. Polirom, p. 317-344.

Georges Duby, *Evul mediu masculin* (București: Editura Meridiane, 1992).

Peter Burke, „Introducere: Încadrarea Renașterii” în *Renașterea europeană: centre și periferii*, pp. 15-32 (Iași: Polirom, 2005)

Jean Delumeau, *Civilizația Renașterii*, vol. I și II (București: Editura Meridiane, 1995).

Jacob Burckhardt, *Cultura Renașterii în Italia* (București: Editura Minerva, 2000).

Omul Renașterii, coord. de Eugenio Garin (Iași: Ed. Polirom, 1999).

Diarmaid MacCulloch, „O casă dezbinată (1517-1660), în Idem, *Istoria creștinismului. Primii 3000 de ani*, Iași, Polirom, 2011, p. 546-580

Andrew Pettegree, „Reformation Europe re-formed” in *History Today*, Vol. 49, Iss. 12 (1999): 10-7

Paolo Ricca, „Reforma protestantă (1517-1580)”, în Giovanni Filoramo (coord.), *Istoria religiilor*, vol. II *Iudaismul și creștinismul*, Iași, Ed. Polirom, 2008, p. 345-393

b) Surse primare:

Legea salică – fragmente, în Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)*, (Iași: Polirom, 2005), p. 19-36

Grigore din Tours despre creștinarea lui Clovis, în Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan (eds.), *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)*, (Iași: Polirom, 2005), p. 15-19

Convertirea angliilor la creștinism descrisă de Beda Venerabilul, în Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)*, (Iași: Polirom, 2005), p. 186-191

Destrămarea Imperiului Carolingian în Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)* (Iași: Polirom, 2005), p. 59-61

Alegerea și încoronarea regală a lui Otto I (936). Încoronarea imperială a lui Otto I (962), în Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)* (Iași: Polirom, 2005), p. 139-143

Cartă de omagiu și credință (1110), în Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)* (Iași: Polirom, 2005), p. 131-132

Carta de întemeiere a Ordinului de la Cluny (11 septembrie 910), în Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)*, (Iași: Polirom, 2005)

Statutele Universității din Paris, în Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)*, (Iași: Polirom, 2005), p. 382-386

Le Menagier de Paris (Gospodarul din Paris, cca 1392-1394), în Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)*, (Iași: Polirom, 2005), pp. 434-441

Pacea religioasă de la Augsburg (1555), în Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)*, (Iași: Polirom, 2005), p. 471-473

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Cursul urmărește să ofere studenților cadrul conceptual și analitic necesar înțelegerii specificității evului mediu occidental, integrând cercetările istorice derulate în ultimele decenii în cadrul istoriografiei internaționale. În același timp, problemele discutate în cadrul cursurilor, dezbaterile aferente acestora, accentul pus asupra analizei surselor primare (textuale și vizuale) constituie fundamentul necesar aprofundării subiectelor specifice evului mediu atât din perspectiva dezbaterii academice, cât și a identificării unor viitoare teme de cercetare.

10. Evaluare

Tip de activitate	10.1. Criterii de evaluare	10.2. Metode de evaluare	10.3. Pondere din nota finală
10.4. Curs	Familiarizarea cu principalele dezbateri din literatura de specialitate Capacitatea de analiză Coerența exprimării și argumentației Proprietatea termenilor și cunoașterea conceptelor	Examen oral	50%
10.6. Standard minim de performanță			
• Obținerea notei 5 pentru promovarea examinării din problematica cursului și a seminarului.			

Data completării: 02.09.2024

Semnătura titularului de curs:

Prof. univ. dr. Maria Silvia Crăciun

Conf. univ. dr. Carmen Florea

Semnătura titularului de seminar

Lect. univ. dr. Elena Firea

Data avizării în catedră:

Semnătura Șefului de catedră/departament

19.09.2024

